

De perfins van Bulgarije

(D. Scheper; uit: *Perfinpost* nr. 71, november 2004)

Een verzameling van Bulgaarse perfins omvat slechts een klein aantal verschillende firmaperforaties. Toch heeft dit verzamelgebied zoveel facetten dat met enige inspanning een interessante en uitgebreide verzameling van Bulgaarse perfins en poststukken kan worden opgezet.

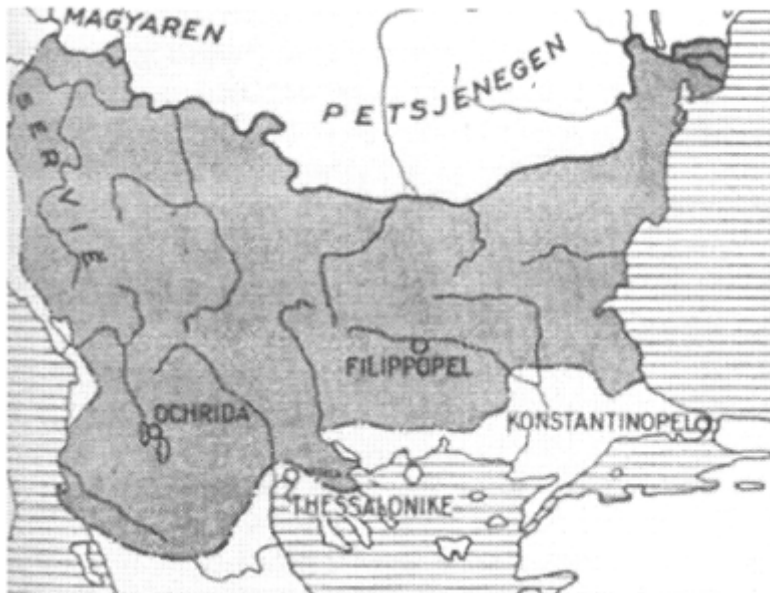
In dit artikel zal ik op een aantal van die facetten wat nader ingaan. Ook hierbij geldt dat hoe meer kennis men van een onderwerp heeft, hoe meer de verzameling gaat boeien en hoe gemakkelijker men ideeën krijgt voor een aantrekkelijke opbouw van de collectie.

Ook om die reden volgt hier eerst een korte samenvatting van de geschiedenis van het ontstaan van Bulgarije tot aan het jaar 1879, waarin de eerste Bulgaarse postzegels werden uitgegeven.

Kort overzicht van het ontstaan van Bulgarije

Ik begin dit overzicht in de achtste en negende eeuw. Het land dat wij nu Bulgarije noemen, was toen een deel van het Oost-Romeinse Rijk en werd tijdens grote volksverhuizingen in bezit genomen door de Bulgaren. Dit was een Turks volk dat toen ten noorden van de Zwarte Zee woonde. Deze Bulgaren verenigden zich met de Serven en vestigden onder leiding van tsaar Simeon I het Grootbulgaarse Rijk.

Behalve het huidige Bulgarije en Servië omvatte dit rijk ook Albanië, Macedonië, Thessalië en andere Oosteuropese gebieden. Afbeelding 1 toont een kaartje met de grenzen van dit Grootbulgaarse Rijk.

Afbeelding 1: het Grootbulgaarse rijk onder tsaar Simeon I (893-927).

Rond het jaar 1000 ging het Grootbulgaarse Rijk op in de Byzantijnse staat. Na de ineenstorting van het Byzantijnse Rijk vanaf 1050 stichtte tsaar Ivan Asen in 1186 een nieuw Bulgaars rijk. Dit rijk werd in de 14e eeuw door de Ottomanen veroverd (1389: de slag op het Merelveld).

Bulgarije heeft lange tijd deel uitgemaakt van het Ottomaanse Rijk. Pas in de tweede helft van de 19e eeuw kwam daaraan een einde door de oorlog van het Ottomaanse Rijk met Rusland, Roemenië en Servië. Bij het verdrag van San Stefano in 1877 werd (weer) een groot Bulgarije gevormd met de grenzen van het Bulgarije van tsaar Simeon I. Zie afbeelding 1.

Aangezien Oostenrijk en Engeland echter geen grote satellietstaat van Rusland op de Balkan wilden, werd het verdrag van San Stefano op het congres van Berlijn herzien en zo ontstond in 1878 een aanzienlijk kleiner Bulgarije. De eerste postzegels van Bulgarije verschenen in 1879.

Afbeelding 2 toont de grenzen van dit 'nieuwe' Bulgarije.

Afbeelding 2: Bulgarije na het Congres van Berlijn in 1878.

De eerste Bulgaarse perfin

Het gebruik van perfin in Bulgarije werd officieel toegestaan door de Bulgaarse Postadministratie. Met het Besluit No. 25/3822 van 6 januari 1901 is toestemming verleend voor het gebruik van de perfin БНБ (cyrillisch voor BNB).

Deze perfin is gebruikt door de Bulgaarse Nationale Bank. Een poststuk van deze bank met een perfin van het kantoor in Roustchouk wordt getoond op afbeelding 3.

Afbeelding 3: dit poststuk met perfin БНБ van de Bulgaarse Nationale Bank is op 26 mei 1914 verzonden van Roustchouk naar Constantinopel.

De Bulgaarse Nationale Bank heeft haar postzegels lange tijd (tot circa 1952) met deze perfin geperforeerd. Als gevolg daarvan kan van deze perfin een groot aantal verschillende zegels worden verzameld.

Een ander interessant aspect is dat de bank gebruik heeft gemaakt van een meervoudige perforator waarmee in een beweging tien keer de perfin BNB werd aangebracht. Tussen deze tien perforaties zitten kleine verschillen. Voor wie dit leuk vindt, is het dus mogelijk om deze meervoudige perfin te 'platen'. Dit kan door gebruik te maken van paren en strippen maar ook met aparte zegels omdat in veel (grote) zegels naast een complete perfin ook (een deel van) een tweede perfin zichtbaar is. Dit laatste is een gevolg van het feit dat de maatvoering van de meervoudige perforator is afgestemd op de kleine Bulgaarse zegels van de uitgifte van 1889, zoals te zien op afbeelding 4.

Afbeelding 4: de perfin БНБ in de klein formaat zegels van de uitgifte 1889.

Verdere specialisatie is mogelijk door ook te letten op de verschillende plaatsnaamstempels. De bank heeft haar zegels namelijk op een centrale plaats (misschien het hoofdkantoor in Sofia) van een perfin voorzien en de zegels daarna verstrekt aan haar vele (bij)kantoren, zoals in Burgas, Gabrovo, Plewen, Plovdiv, Roustchouk, Tirnovo en Varna.

Tenslotte bestaan er ook voorbeelden van particulier gebruik van de perfin BNB. Deze zijn echter erg moeilijk te vinden. Misschien komt dit door een bepaling in bovengenoemd Besluit van de Bulgaarse Postadministratie waarin staat dat geperforeerde zegels alleen geldig zijn als op het poststuk de initialen van de gebruiker van de perfin zijn vermeld. Wanneer dit werd nagelaten, dan moesten de postbeambten de brieven als ongefrankeerd beschouwen.

Wat denkt u in dit verband van de perfinbrief op afbeelding 5?

De perfin BNB is daarbij gebruikt door Stephan Iw. Wlahoff in Sofia. Blijkens het briefhoofd is de heer Wlahoff van beroep handelsagent / vertegenwoordiger. Misschien was de Bulgaarse Nationale Bank wel een van zijn opdrachtgevers en verzond hij de brief namens de bank. Is er in dat geval wel sprake van particulier gebruik?

Afbeelding 5: particulier gebruik van de perfin БНБ?

De perfin T. B. C.

Met het Besluit 239/35873 van 12 december 1902 verleende de Bulgaarse Post toestemming voor het gebruik van de perfin T. B. C.

De initialen staan voor ТЪРГОВСКА БАНКА СОФИЯ (Trgovska Banka Sofia).

De perfin T. B. C. (cyrillisch voor T. B. S.) is van de Handelsbank in Sofia.

Ook deze bank heeft een meervoudige perforator gebruikt en de zegels zijn vanuit verschillende kantoren verzonden. Tot nu toe heb ik deze perfin gevonden in zegels met de plaatsnamen Plovdiv, Roustchouk en Sofia.

Deze perfin heb ik tot nu toe alleen aangetroffen in postzegels van de uitgifte van 1901-1906.

Zie afbeelding 6.

Afbeelding 6: enkele perfin T. B. S. van de Handelsbank te Sofia.

De perfin B. E. B.

Een van de meer schaarse Bulgaarse perfins is de perfin B. E. B. (B. E. B.).

De initialen staan voor БЪЛГАРСКА ЕФЕКТНА БАНКА (Bulgarska Efektna Banka) en de perfin is gebruikt door de Bulgaarse Effectenbank te Varna.

De perfins zijn gemaakt door een enkelvoudige perforator. Wat de plaatsnaamstempels betreft, heb ik alleen zegels gevonden met de afstempeling 'Varna'. Op afbeelding 7 is een brief van de Bulgaarse Effectenbank afgebeeld. Alleen de linker zegel heeft een perfin B. E. B.

Afbeelding 7: de perfin B. E. B. van de Bulgaarse Effectenbank.

De perfin Д.Б.

De initialen Д.Б. staan voor ДРУЖЕСТВО БАЛКАН (Druzestvo Balkan) en de perfin is gebruikt door de Firma 'BALKAN', een verzekeringsmaatschappij in Sofia.

De perfins komen van een enkelvoudige perforator en ik heb ze alleen kunnen vinden op postzegels van de uitgifte van 1901-1906 en 1909 (zegels met opdruk van een andere waarde).

Afbeelding 8 toont enkele van deze perfins.

Afbeelding 8: enkele perfins Д.Б. van de firma 'BALKAN' in Sofia.

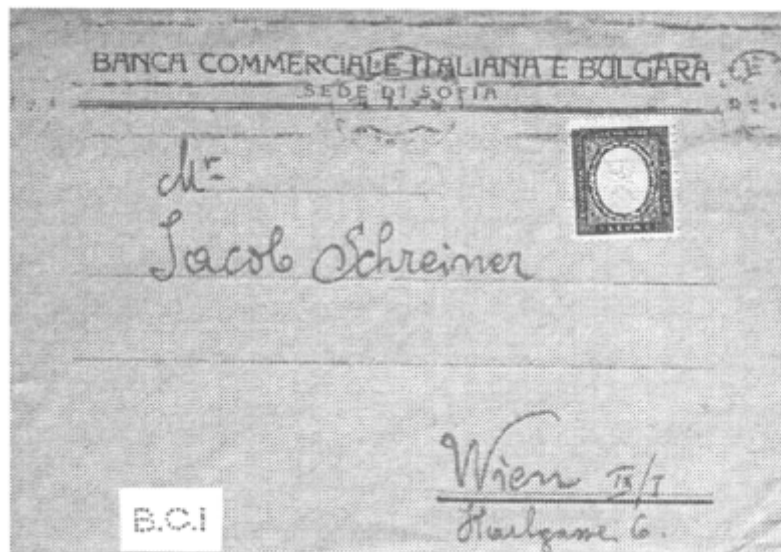
Perfins van de Italiaanse handelsbank

Elke perfinverzamelaar kent de perfin B.C.I. van de Italiaanse handelsbank. Deze bank had kantoren in praktisch elk land in Oost-Europa en rond de Middellandse Zee. In Bulgaarse zegels zijn twee verschillende perfins van deze bank bekend.

De bekendste is de perfin B.C.I. waarvan de initialen staan voor Banca Commerciale Italiana.

Deze perfin komt van een enkelvoudige perforator en is gebruikt in het kantoor van de Bulgaarse hoofdstad Sofia.

Een brief met een Bulgaarse perfin B.C.I is te zien op afbeelding 9.

Afbeelding 9: brief met perfin B.C.I van de Italiaanse handelsbank.

Naast de perfin B.C.I heeft de Italiaanse handelsbank in Bulgarije nog een andere perfin gebruikt. Dat is de op afbeelding 10 afgebeelde perfin BCIB. De initialen staan voor Banca Commerciale Italiana e Bulgare, de 'Italiaanse handelsbank in Bulgarije'. Deze perfin is moeilijk te vinden en ken ik alleen in zegels van de uitgifte van 1931 met de afbeelding van Koning Boris.

Afbeelding 10: de perfin BCIB van de Italiaanse handelsbank in Sofia.

De perfin Б.Г.Б.

Een van de bekendste Bulgaarse perfins is de perfin БГБ. De initialen staan voor БЪЛГАРСКА ГЕНЕРАЛНА БАНКА en de perfin is gebruikt door de Bulgaarse Generale (algemene) Bank.

Afbeelding 11 toont een brief van deze bank naar Solingen. De naam van de bank is daarbij zowel in het Bulgaars als in het Frans vermeld.

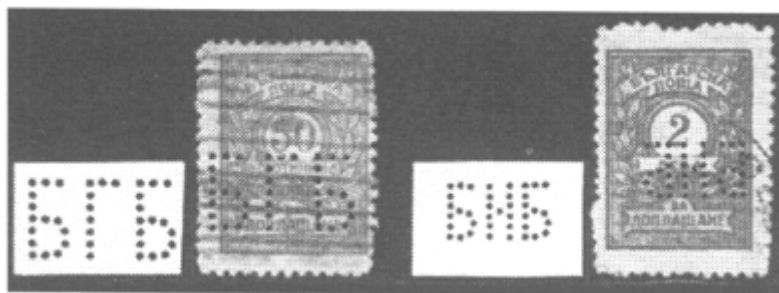
Afbeelding 11: de perfin БГБ van de Bulgaarse algemene bank te Plovdiv.

De perfin БГБ komt van een meervoudige perforator en kan dus ook worden 'geplaat'. Net als de Bulgaarse Nationale Bank had de Algemene Bank kantoren door het hele land. Dat maakt het mogelijk om ook van deze perfin verschillende plaatsnaamstempels te verzamelen. De postkaart op afbeelding 12 toont een zegel met een dubbele perfin en vermeldt de volgende bijkantoren: Bourgas, Philippople, Roustchouk, Varna en Gabrovo.

Afbeelding 12: postkaart met perfin BFB van Sofia naar Wenen.

De Bulgaarse portzegels van de uitgifte van 1919-1922 mochten een korte periode ook als frankeerzegels worden gebruikt. Dat betekent dat we deze portzegels kunnen vinden met een perfin. Tot nu toe heb ik alleen de perfins BHB en BFB in deze portzegels aangetroffen.

Afbeelding 13: de perfins BHB en BFB in Bulgaarse portzegels.

De perfin Dun

De perfin 'Dun' op afbeelding 14 heb ik alleen kunnen vinden op een zegel van de uitgifte 1901-1906 met de afbeelding van Koning Ferdinand. Deze perfin is bijna gelijk aan de Oostenrijkse perfin 'Dun' van de firma R.G. Dun & Company.

Gelijke perfins bestaan ook in zegels van andere landen zoals Duitsland, Mexico en USA. Misschien had deze grote firma voor korte tijd ook een kantoor in Bulgarije?

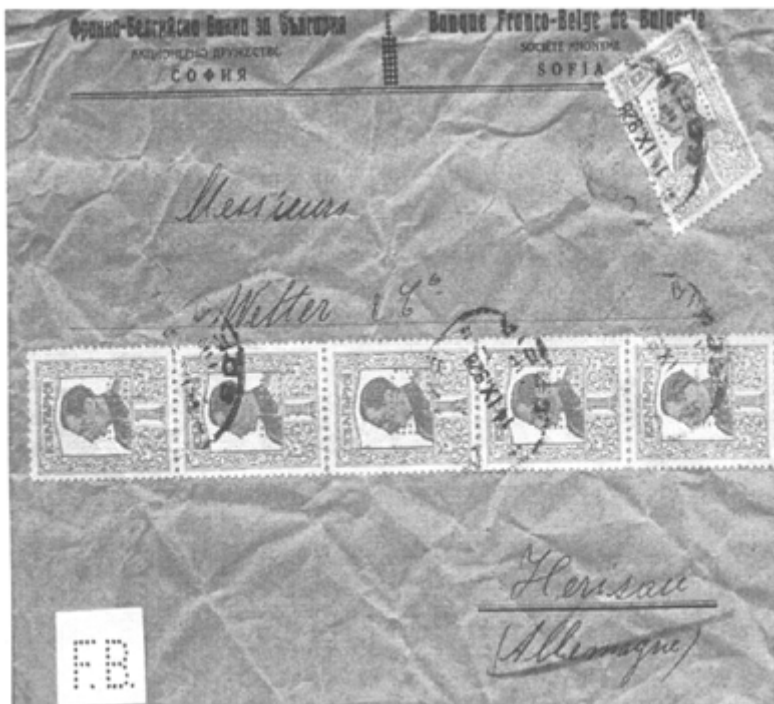

Afbeelding 14: de perfin Dun in een Bulgaarse zegel.

De perfin F.B.

Afbeelding 15 toont een brief uit 1928 met 6 zegels met een perfin F.B.

Deze perfin is gebruikt door de ФРАНКО – БЕЛГИЙСКО БАНКО, de Frans-Belgische Bank in Bulgarije. Het kantoor van de bank stond in Sofia.

Afbeelding 15: brief met perfins F.B. van de Frans-Belgische Bank.

De bank gebruikte een enkelvoudige perforator. Mijn ervaring is dat deze perfin niet erg schaars is maar dat er slechts weinig verschillende zegels zijn geperforeerd. Tot nu toe heb ik maar vijf verschillende zegels met deze perfin kunnen vinden.

De perfin K

Deze perfin is gebruikt door de Komanditno Druzhestvo "Kurier", een uitgever van kranten en tijdschriften in Sofia.

Naast het poststempel van Sofia, dragen zegels met deze perfin verschillende treinstempels.

De perfin K komt van een meervoudige perforator. Op grote zegels komt de perfin vaak twee keer voor zodat het 'platen' niet al te veel moeite hoeft te kosten.

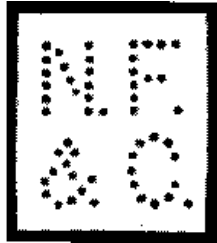

Afbeelding 16: de perfin K op een postkaart uit de Eerste Wereldoorlog.

De postkaart op afbeelding 16 draagt een groot rood censuurstempel van de militaire censor in Sofia. Het stempel toont twee leeuwen en de tekst "Censor commissie / Sofia". Dit stempel is gebruikt van 17 juni 1917 tot 21 september 1918.

De perfin N.F./& C.

De afbeelding van de perfin N.F./&C. heb ik overgenomen uit een oude catalogus van de Czech Vojtech Maxa. Tot nu toe heb ik deze perfin niet kunnen vinden.

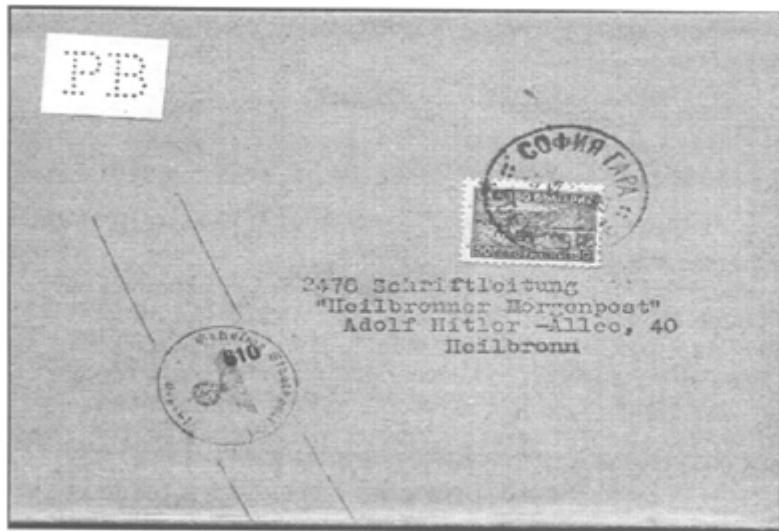

Afbeelding 17: de perfin N.F./&C. waarvan de gebruiker nog onbekend is.

In The Perfins Bulletin (USA) van oktober 1974 zegt Maxa iets over de zeldzaamheid van Bulgaarse perfins. Hij beschouwt de perfins БЕБ, N.F./&C. en 3.3. als de meest schaarse. In Maxa's catalogus ontbreken echter nog de perfins BCIB, Dun en ZWP. Deze laatste drie perfins kunnen eveneens tot de (zeer) schaarse Bulgaarse perfins worden gerekend.

De perfin PB

De perfin PB is van 'La Parole Bulgare' (De stem van Bulgarije), een tijdschrift met politiek, economisch en literair nieuws. Het kantoor was gevestigd in Sofia. Net als veel andere Bulgaarse perfins komt ook de perfin PB van een meervoudige perforator.

Afbeelding 18: de perfin van 'La Parole Bulgare' op een krantenbandje.

De perfin PB op het afgebeelde krantenbandje draagt het poststempel van het station in Sofia en een censuurstempel van de Duitse geheime Staatspolitie.

De perfin ZWP

De schaarse perfin ZWP is gebruikt door de Société Commerciale et Industrielle, Z.W.Poukanitcharoff & Cie in Sofia. Vermoedelijk is hier sprake van een enkelvoudige perfin.

Afbeelding 19: de perfin ZWP van Z. W. Poukanitcharoff te Sofia.

De perfin 3.3.

Ook de perfin 3.3. is moeilijk te vinden. De cyrillische letters 3.3. staan voor Z.Z..

Dat zijn de initialen van de gebruiker Zemedelsko-Stopanskity Zadrugi, een coöperatieve landbouwvereniging in de Bulgaarse hoofdstad Sofia.

De perfin 3.3. is tot nu toe de enige Bulgaarse perfin die ik op luchtpostzegels heb aangetroffen. Zie de zegels op afbeelding 20.

Afbeelding 20: de perfin 3.3. van ЗЕМЕДЕЛСКО-СТОП. ЗАДРУГИ in Sofia.

Tot zover dit overzicht van Bulgaarse perfins.

Wie de verschillende perfins telt, komt tot de conclusie dat slechts 14 firma's gebruik hebben gemaakt van firmaperforaties. Een klein aantal perfins dus voor zo'n groot land als Bulgarije. Voor wie echter wil specialiseren, bieden de verschillende plaatsnaamstempels van de bijkantoren en het 'platen' van de meervoudige perforaties voldoende kansen voor een uitgebreide verzameling.

Wanneer u perfins van Bulgarije in uw verzameling hebt, dan vraag ik u of daarbij soms een zegel zit met een perfin BCIB, Dun, N.F./&C., ZWP of 3.3.

In dat geval hoor ik graag van u op welke Bulgaarse zegel u deze perfin heeft. Ook toezending van een kopie of een scan wordt erg op prijs gesteld.

Ook andere aanvullende informatie over Bulgaarse perfins is welkom!

Uw reactie zie ik graag tegemoet op dick.scheper@planet.nl

Dick Scheper